

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף ח

נימא הני תנאי: לעיל (דף ו' עמוד ב) הובאה מחלוקת האם טומאה הותרה בציבור או דחוייה בציבור. הגמרא מנסה להשוות את המחלוקת הנ"ל אם המחלוקת דלהלן.

דתנאי: אדם שנטמא בטומאת מת, צריך להזות עליו אפר פרה ביום השלישי וביום השביעי לטומאתו.

רבי מאיר ורבי יוסי סוברים שמזים גם על הכהן של יום כיפור, וגם על הכהן של פרה בשבעת הימים - לדעת רבי מאיר בכל יום במשך שבעת הימים, ולדעת רבי יוסי רק ביום השלישי וביום השביעי. דעה נוספת היא דעתו של רבי חנינא סגן הכהנים שעל כהן של יום כיפור מזים שלישי ושביעי, ואילו על כהן של פרה מזים כל שבעה.

אם נסבור שטומאה דחוייה בציבור - אם כן עדיין צריך להשתדל לטהר את הכהן, ולכן צריך לעשות את ההזאה בזמנה. דהיינו טמא מת צריך להזות עליו ביום השלישי והשביעי לטומאתו. ומכיון שאיננו יודעים מתי הוא נטמא, אנו חוששים בשלושת הימים הראשונים שמא כל יום הוא היום השלישי לטומאתו, ובשלושת הימים האחרונים שמא כל יום הוא היום השביעי לטומאתו (לגבי היום הרביעי תדון הגמרא בהמשך). ולכן מזים עליו כל יום.

אבל אם נסבור שטומאה הותרה בציבור - אין באמת צורך להזות על הכהן, ועושים זאת רק לחומרא בעלמא, משכך מספיק להזות עליו בשלישי ובשביעי בלבד.

טבילה בזמנה מצוה: נחלקו הדעות האם החייב בטבילה מהתורה, יש לו מצוה לטבול את הטבילה בזמנה דהיינו ביום השביעי לטומאה, או לא. מטבילה לומדים להזאה, שאם הטבילה בזמנה מצוה גם ההזאה בזמנה מצוה. אם נסבור שטבילה בזמנה מצוה וכן ההזאה - צריך להזות עליו כל שבעה בכדי לא להפסיד את אחד מהימים.

(המשך בדף הבא ↓)

שם כתוב על בשרו: אדם ש'שם ה' היה כתוב על בשרו, אסור לו להתרחץ שמא ישפסף את בשרו וימחק את השם, ויעבור על איסור מחיקת השם. אבל אם הוא צריך לטבול טבילה של מצוה (מדאורייתא) ישנו פיתרון שיכרוך גמי על בשרו ויטבול. אלא שיש לחשוש למקרה שלא ימצא גמי ויבטל את הטבילה בזמנה. ולכן רבי יוסי הסובר שטבילה בזמנה מצוה - מתיר לו לטבול טבילת מצוה בזמנה אפילו בלא גמי (בתנאי שלא ישפסף), ולא חוששים שמא ישפסף.

מקשינן הזאה לטבילה: בזה נחלקו התנאים שהבאנו בתחילת הסוגיא. אם אנו לומדים הזאה מטבילה, כלומר שהזאה בזמנה מצוה - צריך להזות עליו כל יום כנ"ל. אבל אם איננו לומדים הזאה מטבילה - אין צורך להזות דווקא ביום המדוייק מהטומאה אלא צריך לחכות (לפחות שלושה ימים בהתחלה) בין ההזאות ארבעה ימים כמו בין שלישי לשביעי.

ורבי חנינא סובר שהזאה בזמנה מצוה אך כל זה ליום כיפור, אבל לשריפת הפרה אין באמת צורך להזות על הכהן (שלא היה טמא), רק מעלה בעלמא עשו לפרה ולכן לא דקדקו שתהא ההזאה בזמנה.

פרישתו לטהרה: החמירו בטהרתו של הכהן השורף את הפרה, בגלל שהיו צריכים לטמאות אותו ביום זה ולהטבילו, בכדי להפקיע את דעתם של צדוקים שטבול יום פסול בשריפתה. בגלל שהקילו בו לטמאותו החמירו בו שאחיו הכהנים לא יגעו בו. ולכן גם היו מזים עליו מאפר הפרה בשבעת ימי פרישתו (רק נחלקו האם בכל השבעה או רק בג' וז').

הזאה שבות: הזאה על טמא אסורה מדרבנן ('שבות') מפני שנראה כמתקן את האדם. מכיון שהזאה אסורה משום שבות לא היו מזים על הכהן בשבת. בנוסף לא היו מזים עליו ביום רביעי, נמצא שיומיים לא הזו עליו. בכהן של פרה היו מתחילים את שבעת הימים שלו לפי החישוב שיום רביעי (שגם כך לא מזים בו) יצא בשבת, אבל אי אפשר לעשות כן בכהן של יום כיפור.

הנחתומין: סדר המעשרות הוא: 1. תרומה גדולה (אחד ממאה) לכהן. 2. מעשר ראשון (עשר אחוז) ללוי. 3. הלוי מפרש מה'מעשר ראשון' שקיבל 'תרומת מעשר' (עשר אחוז) לכהן. 4. בשנים ב' ד' ה' של שמטה 'מעשר שני' (עשר אחוז) שאוכלים אותו בירושלים, ובשנים ג' ו' של שמיטה 'מעשר עני' לעניים.

(המשך בדף הבא ↓)

הנחתומין: בעלי מאפיות קונים את התבואה מעמי הארץ החשודים על המעשרות (אמנם רוב עמי הארץ היו מעשרים). אלא שגם עמי הארץ היו מפרישים תרומה גדולה, אך לא את שאר המעשרות. ולכן חייבו את הנחתומין להפריש גם את ה'תרומת מעשר' לכהן - שהיה אמור הלוי להפריש לכהן מהמעשר ראשון שהיה מקבל. מכיון שהאוכל מתבואה שלא הפרישו ממנה תרומה גדולה או תרומת מעשר חייב מיתה.

אבל לגבי מעשר ראשון ומעשר עני שאין באכילתם מיתה אלא רק 'גזל' - מפרישים אותם הנחתומין אך אינם חייבים לתת אותם ללוי ולעני, כי יכולים לומר להם 'המוציא מחבירו עליו הראיה' עליכם להביא ראיה שעתם-הארץ לא עישר אותם ותקבלו.

אמנם גם לגבי 'מעשר שני' שיש איסור לאוכלו שלא בירושלים, וגם אין בו הפסד ממוני כי אוכלים אותו בירושלים - לא חייבו חכמים את הנחתומין להפריש, בגלל שפקידי המלך (=הפרהדרין) המתחדשים משנה לשנה היו מחפשים עלילות לגבות מהם ממון, וסמכו רבנן על כך שרוב עמי הארץ מעשרים לענין זה.